

§1. Số phức. Biểu diễn hình học số phức

A. KIẾN THỨC CẦN NHỚ

- Số phức $z = a + bi$ có phần thực là a , phần ảo là b ($a, b \in \mathbf{R}$ và $i^2 = -1$).
- $a + bi = c + di \Leftrightarrow a = c ; b = d$.
- Số phức $z = a + bi$ được biểu diễn bởi điểm $M(a ; b)$ trên mặt phẳng tọa độ.
- Độ dài của vectơ $\overrightarrow{OM}$ là môđun của số phức z , tức là

$$|z| = \left| \overrightarrow{OM} \right| = \sqrt{a^2 + b^2}.$$

- Số phức liên hợp của $z = a + bi$ là $\bar{z} = a - bi$.

B. VÍ DỤ

• **Ví dụ 1**

Tìm các số thực x và y , biết

$$(2x + 3y + 1) + (-x + 2y)i = (3x - 2y + 2) + (4x - y - 3)i.$$

Giải

- Ta có

$$\begin{cases} 2x + 3y + 1 = 3x - 2y + 2 \\ -x + 2y = 4x - y - 3 \end{cases} \Leftrightarrow \begin{cases} -x + 5y = 1 \\ -5x + 3y = -3 \end{cases}$$

$$\Rightarrow x = \frac{9}{11}, y = \frac{4}{11}.$$

• **Ví dụ 2**

Tính $|z|$, biết

$$z = 1 - 3i.$$

Giải

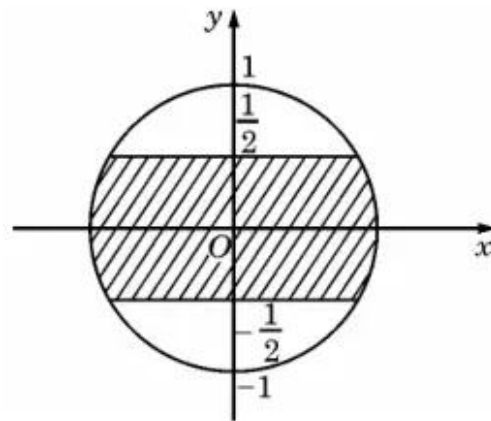
$$|1 - 3i| = \sqrt{1^2 + (-3)^2} = \sqrt{10}.$$

• **Ví dụ 3**

Trên mặt phẳng tọa độ, tìm tập hợp điểm biểu diễn các số phức z thỏa mãn điều kiện : $|z| \leq 1$ và phần ảo của z thuộc đoạn $\left[-\frac{1}{2}; \frac{1}{2}\right]$.

Giải

Điểm biểu diễn các số phức z thỏa mãn điều kiện của đề bài nằm trong hình tròn tâm O bán kính 1 và nằm giữa hai đường thẳng song song với trục Ox , cắt trục Oy tại các điểm $-\frac{1}{2}$ và $\frac{1}{2}$ (phần gạch sọc trong Hình 78).

Hình 78

C. BÀI TẬP

4.1. Tìm các số thực x, y thỏa mãn :

a) $2x + 1 + (1 - 2y)i = 2 - x + (3y - 2)i$;

b) $4x + 3 + (3y - 2)i = y + 1 + (x - 3)i$;

c) $x + 2y + (2x - y)i = 2x + y + (x + 2y)i$.

4.2. Cho hai số phức $\alpha = a + bi$, $\beta = c + di$. Hãy tìm điều kiện của a, b, c, d để các điểm biểu diễn α và β trên mặt phẳng tọa độ :

a) Đối xứng với nhau qua trục Ox ;

b) Đối xứng với nhau qua trục Oy ;

c) Đối xứng với nhau qua đường phân giác của góc phần tư thứ nhất và góc phần tư thứ ba ;

d) Đối xứng với nhau qua gốc toạ độ.

4.3. Trên mặt phẳng toạ độ tìm tập hợp điểm biểu diễn các số phức z thoả mãn điều kiện :

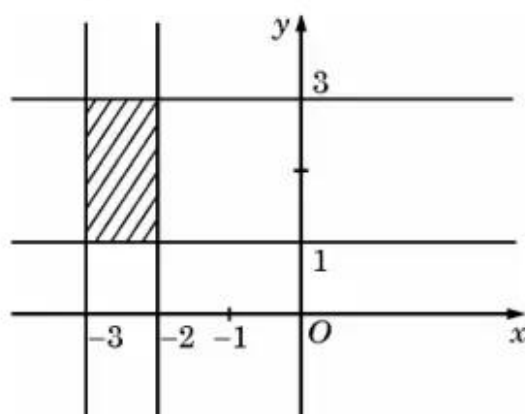
a) Phần thực của z bằng phần ảo của nó ;

b) Phần thực của z là số đối của phần ảo của nó ;

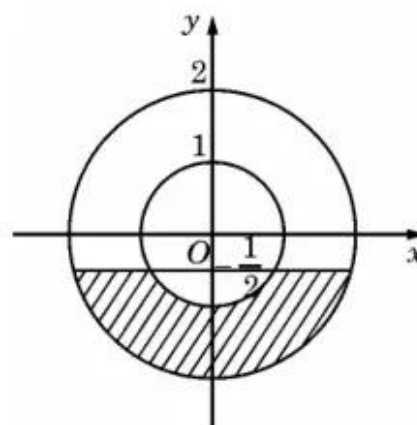
c) Phần ảo của z bằng hai lần phần thực của nó cộng với 1 ;

d) Tổng bình phương của phần thực và phần ảo của z bằng 1, phần thực của z không âm.

4.4. Số phức thoả mãn điều kiện nào thì có điểm biểu diễn ở phần gạch chéo trong các hình 79 và 80 ?

Hình 79

Hình 80

4.5. Hãy biểu diễn các số phức z trên mặt phẳng toạ độ, biết $|z| \leq 2$ và

a) Phần thực của z không vượt quá phần ảo của nó ;

b) Phần ảo của z lớn hơn 1 ;

c) Phần ảo của z nhỏ hơn 1, phần thực của z lớn hơn 1.

4.6. Tìm số phức z , biết :

a) $|z| = 2$ và z là số thuần ảo ;

b) $|z| = 5$ và phần thực của z bằng hai lần phần ảo của nó.

4.7. Có thể nói gì về các điểm biểu diễn hai số phức z_1 và z_2 , biết :

a) $|z_1| = |z_2|$?

b) $z_1 = \bar{z}_2$?